LIPERIN PERHEPALVELUOPAS

15.9.2008

”Elämän koulureppu täyttyy pikkuhiljaa.

Pohjimmaiseksi pakattuna kaikkien sinua rakastavien lausumat lauseet:

Voi kun vaaroilta välttyisit. Läheltäs huomaisit hyvän.”

Annukka Tiitinen

Arvoisa lukija,

kädessäsi on Liperin perhepalveluopas. Perhepalveluoppaassa on tietoa kuntalaisille tarjolla olevista kunnan, seurakunnan, järjestöjen ja valtion palveluista.

Oppaassa vastataan keskeisiin lapsiperheitä askarruttaviin kysymyksiin ja tarjotaan yhteystietoja lisäkysymyksiä ja asioiden edelleen selvittelyä varten.

Oppaaseen liittyvät kehittämisehdotukset ja päivitystiedot voi toimittaa Liperin sosiaalitoimistoon Päivi Kuokkaselle, puh. (013) 686 5211, paivi.kuokkanen@liperi.fi.

LIPERIN PERHEPALVELUT

SISÄLLYSLUETTELO

Perheen perustaminen…… 4
Mistä löydämme kodin?..... 4
Mietimme perheen perustamista – vauva vai ei?..... 4
Meistä tulee vanhempia – mitä teemme?..... 5
Vauvaa ei toiveista huolimatta kuulu – mitä nyt?..... 5
Haemme adoptiota – miten liikkeelle?..... 5
Lapseni kasvaa ja kehittyy…… 6
Kasvun ja kehityksen seuraaminen ja tukeminen…… 6
Lapseni sairastuu – mistä apua?..... 7
Jos perheessämme on vammainen lapsi, mistä apua?..... 8
Huolestuttaako lapsesi hyvinvointi?..... 8
Apua ja tukea arkeen…….. 10
Tarvitsen tilapäisesti lastenhoitajaa – mistä apua?..... 10
Lapseni tarvitsee leikkikavereita – mistä heitä löydän?..... 10
Haluan tavata muita lapsia ja vanhempia – missä heitä voin tavata?..... 11
Tarvitsen tukea vanhemmuuteen – mitä tarjolla?..... 12
Maahanmuuttajaperheiden palvelut – mitä teemme, mistä apua?..... 13
Päivähoidonvaihtoehdot…… 14
Tukea lapseni kasvatukseen – päivähoito kasvatuskumppanina…….. 15
Lapseni on syksyllä esikoululainen – mitä minun pitää tehdä?..... 16
Kouluikäinen lapsi…… 17
Lapseni lähtee kouluun – mistä liikkeelle?..... 17
Olen töissä – miten koululaiseni pärjää aamulla ja iltapäivällä?..... 18
Kesälomani alkaa vasta elokuussa – miten järjestän koululaiseni kesän?..... 19
Koulun tuki oppilaille ja vanhemmille…….. 19
Perheessäni on huolia…… 21
Rahat eivät riitä elämiseen – mistä apua?..... 21
Tarvitsen lomaa, mutta rahat eivät riitä – onko kotilomalle vaihtoehtoa?..... 21
Yllättävä kriisitilanne perheessä – miten saan apua?..... 22
Mieli järkkyy, perhe kärsii – mistä tukea ja apua?..... 24
Päihteiden käyttö on ongelmallista joko itselläni tai läheiselläni
– mistä saamme apua?..... 25
Perheessämme on väkivaltaa – minne soitan, mitä teen?..... 26
Parisuhde rakoilee – avioero uhkaa…… 27
Avioero on edessä – miten menetellä?..... 28
Vaihtoehtoja vapaa-ajanviettoon…… 29
Lapseni haluaa harrastuksia – mitä mahdollisuuksia paikkakunnalla on?..... 29
- Kulttuuri…….. 29
- Liikunta…… 31
- Muu vapaa-ajan toiminta…….. 32

PERHEEN PERUSTAMINEN

Mistä löydämme kodin?

Liperin kunnan alueen **vuokra-asunnoista** löydät tietoa kunnan internet-sivuilta www.liperi.fi > palvelut > vuokra-asunnot. Sivuilta löytyvät myös hakulomakkeet vuokra-asuntoihin. Lisätietoja (013) 6865 600
Pidä silmällä myös paikallislehden ja sanomalehti Karjalaisen rivi-ilmoituksia ja asuntoliitettä, jossa tarjotaan vuokralle/myytäväksi yksityisiä asuntoja.

Mietimme perheen perustamista – vauva vai ei?

Perhesuunnitteluneuvolassa annetaan neuvontaa perhesuunnitteluun ja raskaudenehkäisymenetelmiin liittyvissä asioissa sekä edistetään seksuaaliterveyttä. Perhesuunnitteluneuvolan terveydenhoitaja ja lääkäri keskustelevat kanssasi tilanteestanne ja eri vaihtoehdoista, auttavat päätöksenteossa ja tekevät tarvittaessa tutkimuksia.

Perhesuunnittelu-, äitiys- ja lastenneuvolan yhteistiedot alueittain:
Liperi puh. (013) 6865 432, (013) 6865 430
Ylämylly puh. (013) 6865 521, (013) 6865 522, (013) 6865 523
Viinijärvi puh. (013) 6865 705, (013) 6865706

Meistä tulee vanhempia – mitä teemme?

Kun huomaat olevasi raskaana tai epäilet raskautta, varaa aika oman alueesi **äitiysneuvolan** terveydenhoitajalle (yhteystiedot sivulla 3). Äitiysneuvolan toiminnan tavoitteena on turvata odottavan äidin, syntyvän lapsen ja koko perheen mahdollisimman hyvä terveydentila raskauden, synnytyksen ja lapsivuoteen aikana. Äitiysneuvolassa seurataan äidin terveyttä ja raskauden etenemistä sekä keskustellaan molempien vanhempien kanssa parisuhteesta ja vanhemmuudesta. Ensimmäistä kertaa vanhemmiksi tuleville järjestetään perhevalmennusta. Vauvan synnyttyä äitiysneuvolan terveydenhoitaja tekee kotikäynnin viikon sisällä äidin ja vauvan kotiutumisesta. Tämän jälkeen perhe siirtyy lastenneuvolan asiakkaaksi.

Avioliitossa syntyneen lapsen huoltajia ovat molemmat vanhemmat. Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen huoltaja on äiti. Avoliitossa syntyneen lapsen **isyysselvitys** tehdään sosiaalitoimistossa lastenvalvojan luona. Lastenvalvoja ottaa äitiin yhteyttä kirjeitse saatuaan maistraatista ilmoituksen lapsen syntymästä. Vanhemmat voivat sopia isyyden tunnustamisen yhteydessä, kuinka avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen huolto järjestetään jatkossa. Lisätietoja sosiaalitoimistosta puh. (013) 686 5245.

Vauvaa ei toiveista huolimatta kuulu – mitä nyt?

Perhesuunnitteluneuvolan terveydenhoitaja ja lääkäri keskustelevat kanssasi tilanteestanne ja eri vaihtoehdoista sekä auttavat päätöksenteossa ja käynnistävät tarvittavat tutkimukset/hoidot. Varaa aika perhesuunnittelu-neuvolasta, yhteystiedot sivulla 3.

Harkitsemme adoptiota – miten liikkeelle?

Saat **adoptioprosessin** liikkeelle ottamalla yhteyttä Pelastakaa lapset ry:n Itä-Suomen toimistoon puh. (013) 264 5200 tai varaamalla ajan Liperin kunnan sosiaalityöntekijältä puh. (013) 686 5245 (ajanvaraus/ neuvonta-toimisto). Adoptio edellyttää adoptioneuvontaa, jota voit saada yllämainituista paikoista. Lisätietoja adoptioon liittyen: http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot.

LAPSENI KASVAA JA KEHITTYY

Kasvun ja kehityksen seuraaminen ja tukeminen

Kaikki alle kouluikäiset lapset kuuluvat **lastenneuvolan** piirin. Lastenneuvolatyössä on keskeistä lapsen terveyden edistäminen, vuorovaikutuksen ja vanhemmuuden tukeminen sekä lapsen kasvun ja kehityksen seuraaminen. Lastenneuvolan terveydenhoitaja tapaa lastasi ja perhettäsi ensimmäisen vuoden aikana noin kerran kuukaudessa ja myöhemmin kasvua ja kehitystä seurataan ikävuositarkastuksissa. Myös lastenneuvolan lääkäri tapaa lastasi säännöllisin väliajoin. Lastenneuvolan yhteystiedot sivulla 3.

Lapsesi kutsutaan **hammashoitolaan** ensimmäisen kerran 1,5-vuoden iässä ja hampaiden seurantaa jatketaan säännöllisin väliajoin. Tarvittaessa voit myös itse varata hoitoajan, puh. (013) 6865 428.
Hampaiden ja suun hoidosta käydään kertomassa myös päiväkerhoissa, päiväkodeissa ja kouluilla.

Lapseni sairastuu – mistä apua?

Terveydenhuollon palveluita ovat:
Terveydenhoitajien, lääkäreiden ja sairaanhoitajien palvelut.
Ensiapu.
Päivystysvastaanotto.
Fysioterapia.
Puheterapia.
Toimintaterapia.
Ravitsemusterapia.
Mielenterveyspalvelut.
Terveyskeskussairaala.

Terveydenhoitajat lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa antavat lapsen sairauteen liittyviä hoito-ohjeita ja neuvontaa sekä ohjaavat tarvittaessa oikeaan hoitopaikkaan. Lisäksi he tarvittaessa kirjoittavat todistuksen lapsen sairaudesta työnantajalle.

Ajanvarausvastaanotolla tutkitaan, hoidetaan ja seurataan lasten sairauksia, jotka eivät ole kiireellisiä. Ajanvaraus Liperi ja Viinijärvi puh. (013) 686 5499, Ylämylly puh. (013) 686 5555.

Terveyskeskuksen **päivystysvastaanotolla** tutkitaan, arvioidaan ja hoidetaan lasten akuutteja oireita, tapaturmia ja sairauksia ja tarvittaessa ohjataan erikoislääkärin tutkimuksiin ja hoitoon. Päivystysvastaanotto (013) 6865 499, (013) 6865 414.

Päivystys arki-iltaisin klo 16-22 on Outokummun, Liperin tai Polvijärven terveyskeskuksessa. Puhelinnumerot ovat Outokumpu puh.(013) 559 500, Liperi puh. (013) 6865 414 ja Polvijärvi puh. (013) 6863 400.

Päivystys arki-iltaisin klo 22 jälkeen ja viikonloppuisin perjantai-illasta klo 22 maanantai-aamuun klo 8 saakka aina perusterveydenhuollon yhteispäivystyksessä Keskussairaala, talo J, 1.kerros, Tikkamäentie 16, 80210 Joensuu. Yöt aina klo 22-8 puh. (013) 171 3300 ja la-su klo 8-22 puh. (013) 267 4060.

Kiireellisen sairastapauksen tai onnettomuuden sattuessa soita yleiseen **hätänumeroon 112**.

Jos perheessämme on vammainen lapsi, mistä apua?

Vammaispalvelun sosiaaliohjaaja ohjaa ja neuvoo sinua vammaispalvelulain kautta saatavista palveluista. Näitä ovat:

- Kuljetuspalvelut.
- Tulkkipalvelut.
- Palveluasuminen.
- Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet sekä asunnon muutostyöt.
- Henkilökohtaiset avustajat.
- Kuntoutusohjaus.
- Sopeutumisvalmennus.
- Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet.

Ota yhteys vammmaispalvelun sosiaaliohjaajan puh. (013) 6865 575, puhelinaikoina ma, ti, pe 9-10, to 10-11.

Huolestuttaako lapsesi hyvinvointi?

Perheneuvola tukee lapsia, nuoria ja perheitä sekä etsii ratkaisuja yhdessä perheen kanssa, kun perheellä on lapsen kasvuun, kehitykseen tai käyttäytymiseen liittyvää huolta tai perhe haluaa keskusteluapua muuhun ongelma- tai kriisitilanteeseen. Perheneuvolassa tehdään psykologisia tutkimuksia ja sosiaalisten tilanteiden kartoituksia. Perheneuvolasta saa psykologin ja sosiaalityöntekijän palvelujen lisäksi lasten- ja nuorisopsykiatrin palveluja. Palvelut ovat maksuttomia ja lähetettä ei tarvita. Perheneuvolan puh. (013) 686 5527, (013) 6865 528.

Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä:

- Lapsen ja nuoren kehitys- ja kasvatuskysymyksissä.
- Oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.
- Perhe-elämän ja parisuhteen ongelmissa.
- Ihmissuhdevaikeuksissa.
- Lapsen ja nuoren käyttäytymiseen tai päihteiden käyttöön liittyvissä ongelmissa.

Lapsen ja nuoren kasvuun, kehitykseen ja käyttäytymiseen liittyvissä huolenaiheissa ja perheen ongelma- ja kriisitilanteissa apua saa oman alueen neuvolan tai koulun terveydenhoitajan lisäksi myös **oman alueen sosiaalityöntekijältä**. Sosiaalityöntekijä tarjoaa keskusteluapua ja auttaa etsimään ratkaisuja tilanteeseen. Sosiaalitoimiston ajanvaraus/neuvonta arkisin virka-aikana puh. (013) 6865 245. Virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin klo 16-24 välisenä aikana akuuteissa kriisitilanteissa apua saa soittamalla hätäkeskukseen puh. 112, mistä puhelu ohjataan tarvittaessa sosiaalipäivystykseen.

Apua saa myös **Joensuun nuorten päihdepysäkiltä**, joka palvelee liperiläisiä alle 25-vuotiaita ja heidän läheisiään. Nuorten päihdepysäkin palvelut ovat maksuttomia eikä lähetettä tai ajanvarausta tarvita. Tavoitteena on ongelmien varhainen toteaminen ja niihin puuttuminen. Päihdepysäkillä tehdään nuoren hoidon tarpeen arviointi ja tarjotaan tukea nuorelle arjessa selviytymiseen ilman päihteitä. Tukea tarjotaan myös nuoren läheisille. Tarvittaessa päihdepysäkiltä ohjataan eteenpäin. Päihdepysäkin puh. (013) 267 5868 ja osoite Joensuun nuorten päihdepysäkki, Siltakatu 12 C 2.krs, 80100 Joensuu.

APUA JA TUKEA ARKEEN

Tarvitsen tilapäisesti lastenhoitajaa – mistä apua?

Voit saada tilapäisen lastenhoitajan kotiisi **Mannerheimin lastensuojeluliiton (MLL) kotipalvelun** yhdyshenkilön kautta, hän antaa hoitajien yhteystiedot ja vanhemmat sopivat suoraan hoitajan kanssa hoidon alkamisesta. Perhe maksaa korvauksen suoraan hoitajalle. Lisätietoja lastenhoitotoiminnasta: www.mll.fi > piirijärjestöt > Pohjois-Karjalan piiri > toiminta > lastenhoitotoiminta, puh. (013) 124 086.

Pohjois-Karjalan Martat tarjoavat Liperin alueella **kotiapupalvelua**:
(palvelujen kustannukset ovat kotitalousvähennyskelpoisia)
– Ylläpito- ja perussiivoukset.
– Tekstiili- ja vaatehuolto.
– Ruoanvalmistus.
– Asiointiapu.
– Ulkoiluttamisapu.
– Lastenhoito.
– Puutarha- ja lumityöt.
– Pienimuotoisten juhlien järjestäminen kodissa.
Tiedustelut ja ajanvaraukset:
puh. (013) 220 841 tai 040 771 5495.

Lapseni tarvitsee leikkikavereita – mistä heitä löydän?

MLL:n perhekahvila kokoontuu kerran viikossa. Lisätietoja perhekahvilan kokoontumisajoista ja -paikoista: www.mll.fi > paikallisyhdistysten sivut > Pohjois-Karjalan piiri > Liperi > toiminta.

Liperin seurakunnan päiväkerho on tavoitteellista kirkon varhaiskasvatusta. Kerhot on tarkoitettu 4-6 -vuotiaille lapsille ja ne kokoontuvat kerran viikossa 2-3 tuntia kerrallaan Liperissä, Ylämyllyllä ja Viinijärvellä. Vapaita kerhopaikkoja voi kysellä lapsityön toimistosta. Lisätietoja: puh. (013) 852 767.

Liperin seurakunnan pyhäkoulu
Eka- ja tokaluokkalaisille sekä eskarilaisille järjestetään kaakaopyhäkouluja joka taajamassa. Ne kokoontuvat kerran viikossa kaksi tuntia kerrallaan ja niihin ei tarvitse ilmoittautua etukäteen. Pyhäkouluhetken ohella ”kaakiksissa” tarjotaan pieni välipala. Lisätietoja: puh. (013) 852 767.

Haluan tavata muita lapsia ja vanhempia – missä heitä voin tavata?

MLL:n perhekahvila kokoontuu kerran viikossa. Lisätietoja perhekahvilan kokoontumisajoista ja paikoista: www.mll.fi > paikallisyhdistysten sivut > Pohjois-Karjalan piiri > Liperi > toiminta.

Liperin seurakunnan perhekerhot toimivat lasten ja aikuisten yhteisinä kohtaamispaikkoina. Perhekerhoon ovat tervetulleita kotona lapsia hoitavat äidit, isät, mummit ja ukit. Perhekerhoista löytyy uusia ystäviä ja leikkiseuraa. Kerhoon kuuluu pieni hartaushetki, kahvittelua ja mehua sekä kerran kuukaudessa keittopäivä. Perhekerhossa askarrellaan, leikitään, lauletaan ja joskus kerhossa käy ”vieraita”. Perhekerhot kokoontuvat kerran viikossa Ylämyllyn ja Liperin seurakuntataloilla sekä Viinijärven kirkolla. Lisätietoja kokoontumisajoista: puh. (013) 852 767.

Liperin seurakunnan **ekavauva-ryhmä** on ensimmäistä vauvaansa kotona hoitaville vanhemmille tarkoitettu kohtaamispaikka. Mukaan kutsutaan myös ensimmäistä vauvaa odottavat vanhemmat. Kerhossa sinulla on mahdollisuus tavata toisia samassa elämäntilanteessa olevia perheitä, vaihtaa ajatuksia ja vauvaperhekuulumisia kahvittelun lomassa. Ryhmässä jutellaan, lauletaan vauvalauluja, lorutellaan, köllötellään patjoilla… Kerhohetkeen kuuluu myös pieni hartaushetki. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa Ylämyllyllä. Lisätietoja: puh. (013) 852 767.

Liperin seurakunnan **avoin päiväkerho** on lasten ja aikuisten yhteinen kokoontumispaikka, johon ei tarvitse ilmoittautua ennakkoon. Kerhon toiminta on lasten ja aikuisten yhteistä kokemista, elämistä ja oppimista. Kerho aloitetaan pienellä hartaushetkellä, toimintatuokiossa on vaihdellen mm. askartelua, muovailua, laulua ja leikkiä. Kerhossa on myös mehu-/kahvihetki sekä kerran kuukaudessa keittopäivä. Kerho kokoontuu kerran viikossa Ylämyllyn seurakuntatalolla. Lisätietoja: puh. (013) 852 767.

Taipaleen ortodoksisen seurakunnan äiti-lapsi-piiri kokoontuu Outokummussa. Lisätietoja kokoontumisista: puh. (013) 641 161.

Taipaleen ortodoksisessa seurakunnassa toimii **perhekerho**, joka kokoontuu noin kerran kuukaudessa liturgian ja kirkkokahvien merkeissä. Lisätietoja: puh. (013) 641 161.

Tarvitsen tukea vanhemmuuteen – mitä tarjolla?

Lastenneuvolan terveydenhoitaja tukee sinua vanhemmuuteen liittyvissä asioissa ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin.

Perheneuvola tukee lapsia, nuoria ja perheitä sekä etsii ratkaisuja yhdessä perheen kanssa, kun perheellä on lapsen kasvuun, kehitykseen tai käyttäytymiseen liittyvää huolta tai perhe haluaa keskusteluapua muuhun ongelma- tai kriisitilanteeseen. Ota yhteyttä: puh. (013) 6865 527, (013) 6865 528.

Päivähoidon perheohjaaja on päivähoidon työntekijä, joka tukee lasten kasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Työ perustuu vanhempien, päivähoidon henkilöstön ja perheohjaajan kanssa yhdessä sovittuihin suunnitelmiin ja tavoitteisiin. Perheohjaaja työskentelee perheen kotona toiminnallisesti perheen arkea auttaen ja ohjaten. Myös keskusteluapu ja vertaisryhmätoiminnan järjestäminen ovat perheohjaajan työmuotoja. Lisätietoja: Päivähoidon perheohjaaja, puh. 040 738 5075.

Sosiaalityöntekijä tukee lapsia, nuoria ja perheitä erilaisissa perheen ongelmatilanteissa tarjoamalla erilaisia tukipalveluja kuten keskusteluapua, selvittämällä perheen oikeuden taloudellisiin etuuksiin (esim. toimeentulotukeen) ja ohjaamalla tarvittaessa eteenpäin. Sosiaalitoimiston ajanvaraus/neuvonta puh. (013) 686 5245.

Maahanmuuttajaperheiden palvelut – mitä teemme, mistä apua?

Kun muutat Liperiin, sinun tulee ilmoittautua **maistraattiin** puh. 071 875 1231, josta sinut ohjataan työvoimatoimistoon ja Kelalle.

Työvoimatoimistossa tehdään sinulle ja perheellesi kotouttamissuunnitelma (lasten ja vammaisten osalta kotouttamissuunnitelman laatimisesta vastaa kuitenkin sosiaalitoimisto). Tässä tilaisuudessa ovat läsnä perhe, tulkki, työvoimatoimiston ja sosiaalitoimiston virkailijat sekä tarpeen mukaan muita viranomaisia (esim. koulu). Kotouttamissuunnitelmaa tehtäessä käydään läpi perheesi tilanne. Kouluikäinen maahanmuuttajalapsi ilmoitetaan sivistyskansliaan, jossa sovitaan koulun aloittamiseen liittyvät asiat. puh. (013) 6865 326

Sinulla on mahdollisuus osallistua kielikurssille, mikäli suomenkielen taitosi ei ole riittävä. Tältä ajalta sinulla on mahdollisuus saada työmarkkinatukea sekä ylläpitokorvausta. Lapsille tehdään omat kotouttamissuunnitelmat, jossa käydään läpi päivähoito- ja kouluasiat. Sinä saat kopiot suunnitelmasta.

Kun asioit eri viranomaisten kanssa, he pyytävät tarvittaessa paikalle tulkin, jolloin tulkkipalvelu on asiakkaalle ilmaista. Jos itse pyydät paikalle tulkin, tulee sinun silloin maksaa tulkkipalvelu.

PÄIVÄHOIDON VAIHTOEHDOT

Lasten kotihoidon tuki

Vanhempainrahakauden jälkeen äiti tai isä voi jäädä hoitovapaalle. Kotiin jäävä vanhempi voi hakea alle kolmevuotiaan lapsen hoitoon Kelalta lasten kotihoidontukea. Lisätietoja Kelan Liperin toimipisteestä, Linja-autoasema, 83100 Liperi. Lisätietoja lapsiperheiden tuista voit kysyä myös Kelan palvelunumerosta 020 692 206 tai www.kela.fi > lapsiperheelle > pienten lasten hoitoon tukea.

Kunnallinen päivähoito

Alle kouluikäisen lapsen vanhemmilla tai muulla huoltajalla on oikeus saada lapselleen kunnan järjestämä päivähoitopaikka. Päivähoitopalvelujen tavoitteena on edistää lapsiperheiden hyvinvointia tukemalla lasten yksilöllistä kasvua ja vanhempien kasvatustyötä. Päivähoitolain mukaista kunnallista päivähoitoa järjestetään Liperissä perhepäivä- ja päiväkotihoitona sekä lasten kotona tapahtuvana hoitona.

Päivähoitopaikkaa voi hakea ympäri vuoden, kuitenkin viimeistään neljä kuukautta ennen hoidon tarpeen alkamista. Äkillisessä hoidon tarpeessa (työllistyminen / opiskelu / koulutus) hakemus tulee toimittaa viimeistään kaksi viikkoa ennen päivähoidon alkamisajankohtaa.

Päivähoitohakemuksia saa päivähoidon ohjaajilta ja päivähoitotoimistosta tai voitte tulostaa sen kunnan nettisivuilta. Päivähoitohakemukset palautetaan päivähoitotoimistoon. Päivähoidosta kunta perii perheen tulojen mukaisen maksun. Lisätietoja ja lomakkeet: www.liperi.fi > palvelut > sivistyspalvelut > päivähoito, päivähoitotoimisto, puh. (013) 6865 248, (013) 6865 359.

Yksityinen päivähoito

Yksityistä päiväkotihoitoa Liperin kunnassa tarjoaa MLL:n päiväkoti ja Päiväkoti Pikkutähti, jota tuetaan maksamalla perheille yksityisen hoidontuen kuntalisää. Yksityisen hoidontuen kuntalisää voivat saada liperiläiset lapset, joilla on kokopäiväinen hoidontarve. Lisätietoja:
www.kela.fi>lapsiperheelle>pienten lasten hoitoon tukea tai puh. 020 692 206.
Lisätietoja myös päivähoitotoimistosta, puh. (013) 6865 248, (013) 6865 359.

Tukea lapseni kasvatukseen – päivähoito kasvatuskumppanina

Päivähoidon keskeisiä sisältöjä ovat lapsen perushoito, leikki ja puheen, kielen, omatoimisuuden, liikunnallisten ja muiden motoristen taitojen sekä sosiaalisten taitojen kehityksen tukeminen. Keskeistä on myös lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvä yhteistyösuhde vanhempien kanssa ja vanhemmuuden tukeminen.

Yhteistyössä vanhempien kanssa

- Laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma, jonka tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioiminen toiminnan järjestämisessä.
- Laaditaan esiopetuksen suunnitelma.
- Keskustellaan lapsen hoidon toteutumisesta.
- Perhekohtaiset keskustelut vähintään kerran vuodessa.
- Järjestetään vanhempainiltoja, joiden aiheet muodostuvat ryhmän tarpeista, vanhempien toiveista, ajankohtaisista kasvun ja kehityksen asioista.
- Järjestetään juhlia ja yhteisiä tapahtumia.

Päivähoidossa toimii **vanhempainneuvosto**. Päiväkodeista ja perhepäivähoidosta vanhemmat ovat valinneet edustajat ryhmään. Edustajien kautta vanhemmilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa päivähoidon kehittämiseen yhdessä henkilökunnan kanssa. Edustajien yhteystiedot löydät päivähoitopaikan ilmoitustaululta.

Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan **kuntoutussuunnitelma** yhteistyössä lapsen vanhempien ja muiden lapsen ja perheen kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Kiertävä erityislastentarhanopettaja (kelto) seuraa lapsen kehitystä päivähoidossa ja esiopetuksessa, antaa yksilöllistä tai pienryhmäopetusta, tukee perheitä, ohjaa tutkimuksiin sekä osallistuu kuntoutuksen suunnitteluun yhdessä vanhempien, päivähoidon ja esiopetuksen henkilöstön ja moniammatillisen verkoston kanssa. Jos sinua mietityttää jokin asia lapsesi kehityksessä, voit ottaa yhteyttä kiertävään erityislastentarhanopettajaan, puh. 040 072 0724.

Päivähoidon perheohjaaja on päivähoidon työntekijä, joka tukee lasten kasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Työ perustuu vanhempien, päivähoidon henkilöstön ja perheohjaajan kanssa yhdessä sovittuihin suunnitelmiin ja tavoitteisiin.

Perheohjaaja työskentelee perheen kotona toiminnallisesti perheen arkea auttaen ja ohjaten. Myös keskusteluapu ja vertaisryhmätoiminnan järjestäminen ovat perheohjaajan työmuotoja.
Lisätietoja: Päivähoidon perheohjaaja, puh. 040 738 5075.

Lapseni on syksyllä esikoululainen – mitä minun pitää tehdä?

Kunnan **lakisääteinen maksuton esiopetus** on tarkoitettu kaikille alle kouluikäisille lapsille vuotta ennen lapsen oppivelvollisuuden alkua. Esiopetusta tarjotaan 700 tuntia vuodessa eli noin neljä tuntia päivässä. Lukukausi noudattelee pääosin kouluissa noudatettavia työ- ja loma-aikoja. Esiopetus on perheille maksutonta ja vapaaehtoista. Esiopetuksella taataan kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen omien edellytystensä mukaisesti. Esiopetus toteutetaan esiopetussuunnitelman mukaisesti.

Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja kouluilla esiopetusryhmissä. Esiopetus on suunnitelmallista ja pitkäjänteistä opetusta ja kasvatusta. Sillä tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä sekä oppimaan oppimisen taitoja. Leikki on keskeisin toimintamuoto esiopetuksessa. Esiopetuksen erityisopetuksesta vastaa koulujen erityisopettajat yhdessä esiopettajan kanssa.

Esiopetukseen ilmoittaudutaan tammi-helmikuun aikana tarkemmin ilmoitettavana ajankohtana erillisellä lomakkeella jota saa päivähoitoyksiköistä ja päivähoitotoimistolta. Lomake löytyy myös netistä Liperin kunnan sivuilta kohdasta päivähoidon lomakkeet.

Esioppilaat kuuluvat kunnan järjestämän **kuljetuksen** piiriin, mikäli matka esiopetuspaikasta kotiin tai päivähoitopaikkaan on yli viisi kilometriä. Kuljetuksesta sovitaan esiopetuksen alkaessa sitovasti. Lisätietoja esiopetuksesta: päivähoidon johtaja, puh. (013) 6865 249, 040 766 0940.

KOULUIKÄINEN LAPSI

Lapseni lähtee kouluun – mistä liikkeelle?

Koulutus on Suomessa perusoikeus. Jokainen Suomessa asuva on oikeutettu saamaan maksutonta **perusopetusta.** Elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti jokaisella on myös oikeus jatkuvaan itsensä kehittämiseen ja uuden oppimiseen iästä, asuinpaikasta, varallisuudesta, sukupuolesta ja äidinkielestä riippumatta.

Lapsen oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta. Lapsella on oikeus aloittaa koulunkäynti myös vuotta aikaisemmin tai myöhemmin psykologisten ja tarvittaessa lääketieteellisten selvitysten perusteella. Huoltajan tulee toimittaa varhentamista/lykkäystä koskeva hakemus sivistysvirastoon.

Uusien oppilaiden **ilmoittautuminen** peruskoulun 1. luokalle tapahtuu helmikuun aikana. Koulun aloittavien lasten huoltajille lähetetään oppilaaksi ilmoittautuminen -lomake, johon on merkitty lapsen koulu. Mikäli huoltaja haluaa lapsensa käyvän muuta koulua, tulee asiasta toimittaa hakemus sivistysvirastoon. Oppilaaksi ilmoittautuminen -lomake palautetaan siihen päiväkotiin, jossa lapsi on esiopetuksessa. Muiden oppilaiden osalta lomake palautetaan sivistysvirastoon.

Lisätietoja koulun käynnin aloittamisesta sivistyskansliasta, puh.(013) 6865 326.

Olen töissä – miten koululaiseni pärjää iltapäivällä?

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on tarjota pienille koululaisille mahdollisuus mielekkääseen toimintaan turvallisen ja tutun aikuisen seurassa koulun jälkeen. Toimintaa järjestetään alakouluilla tarpeen mukaan. Iltapäivätoiminta on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä kaikkien vuosiluokkien erityisoppilaille.

Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen hyvinvointia ja terveyttä. Lapselle tarjotaan koulupäivän jälkeen turvallinen ympäristö, jossa hän aikuisen ohjauksessa voi osallistua monipuoliseen ja virkistävään toimintaan.

Liperissä iltapäivähoitopaikkaa voi hakea päivähoidon lomakkeet -sivulta tulostettavissa olevalla hakulomakkeella. Hakulomakkeita saa myös päivähoitotoimistosta. Lisätietoja iltapäivätoiminnasta saa päivähoidon johtajalta, puh. (013) 6865 249 , 040 766 0940.

Nuorisotoimi järjestää 4-6-luokkalaisille iltapäivätoimintaa Ylämyllyn nuorisotalolla. Lisätietoja saa vapaa-aikaohjaajalta, puh. 040 058 5539.

Mikäli koululaisesi tarvitsee **vuorohoitoa** molempien vanhempien vuorotyön takia, voit hakea paikan vuoropäiväkotiin.
Lisätietoja saa päivähoidon johtajalta, puh. (013) 6865 249 , 040 766 0940.

Sinulla on mahdollisuus lyhentää työaikaasi ja saada lyhennetyltä työajalta **osittaista hoitorahaa** lapsen ensimmäisen ja toisen luokan aikana, mikäli niin haluat. Lisätietoja voit hakea www.kela.fi > lapsiperheelle > pienten lasten hoitoon tukea tai puh. 020 692 206.

Kesälomani alkaa vasta elokuussa – miten järjestän koululaiseni kesän?

Päivähoitopaikkaa voit kysyä päivähoidon johtajalta puh. (013) 6865 249, 040 766 0940.
Liperin **vapaa-aikatoimi** järjestää kesällä toimintaa. Lisätietoja voit kysyä vapaa-aikaohjaajilta: Liperissä puh. 040 058 5539, Ylämyllyllä puh. 040 821 8307.
Liperin **seurakunta** järjestää kesällä leiritoimintaa. Lisätietoja: puh. 040 018 8812.

Koulun tuki oppilaille ja vanhemmille

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulun on yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että he voivat osaltaan tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Toimintatapoja ovat muun muassa henkilökohtaiset yhteydenotot, vanhempainvartit, tiedotteet, vanhempainillat ja vanhempaintoimikunnat.

Koulu tukee vanhempia **opetussuunnitelmaan** perustuvalla kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä. Opetussuunnitelmaan voit tutustua Liperin kunnan kotisivuilla www.liperi.fi > palvelut > sivistyspalvelut > sivistystoimen hallintopalvelut.

Perusopetuksessa oppilaalla on oikeus saada maksuton **oppilashuolto.** Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltoon kuuluvat:

- Kouluterveydenhuollon palvelut.
- Psykologipalvelut.
- Sosiaalityöntekijän palvelut.
- Koulujen oppilashuoltotyöryhmät.
- Tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta.
- Maksuton ateria koulussa.
- Koulukuljetukset.

Kouluterveydenhuollon tehtävänä on:

- Oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen, arviointi ja edistäminen.
- Osallistuminen koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.
- Osallistuminen oppimisen, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmien tunnistamiseen ja selvittämiseen yhteistyössä muun oppilashuolto-henkilöstön ja opettajien kanssa.
- Koulun työolojen ja koulutyön terveellisyyden ja turvallisuuden valvonta ja edistäminen.

Kouluterveydenhuolto toimii ensisijaisesti koulujen tiloissa ja terveydenhoitaja suunnittelee ja toteuttaa terveydenhoitotyön. Koululääkäri toimii oman toimenkuvansa lisäksi lääketieteellisenä asiantuntijana. Myös muut työntekijät, kuten suunterveydenhuollon työntekijät, puhe-, fysio- ja ravitsemusterapeutit, sosiaalityöntekijä ja psykologi osallistuvat toimintaan.

Oppilaiden terveydenhuoltoon kuuluvat säännölliset terveystarkastukset, terveydenhoitajan vastaanotto ilman ajanvarausta tai ajanvarauksella ja ryhmäneuvonta opetusryhmille. Kouluterveydenhuolto on oppilaalle maksuton ja se järjestetään oppilaan työpäivän aikana. Palvelujen käyttö on oppilaille vapaaehtoista. Kouluterveydenhoitajan yhteystiedot saa oppilaan omasta koulusta. Lisätietoja kouluterveyden-huollosta www.liperi.fi
> Palvelut > Sosiaali- ja terveyspalvelut > Terveydenhuollon palvelut > Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu myös **suunterveydenhoito**. Oppilas kutsutaan hammashoitolaan tarkastusten perusteella yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan. Hoitosuunnitelman laatii hammaslääkäri, joka samalla laatii suunnitelman hoidon suorittajista (hammaslääkäri, suuhygienisti, hammashoitaja). Ota yhteyttä hammashoitolaan: puh. (013) 6865 428.

Tukioppilaat ovat muiden oppilaiden tukena 7-9-luokilla. Heidän tehtävänään on vahvistaa oppilaiden identiteettiä ja myönteistä ja turvallista kouluilmapiiriä. Tukioppilaat ohjaavat uusia oppilaita, tutustuttavat heitä toisiinsa ja koulun tapoihin. Lisätietoja tukioppilastoiminnasta saa oppilaan omasta koulusta.

Koulujen **vanhempainneuvostojen ja -toimikuntien** toiminnan tavoitteena on oppilasyhteisön hyvinvoinnin lisääminen (esimerkiksi yhteiset toimintapäivät, peli-illat ja muut tapahtumat) ja vanhempien ja opettajien yhteisten kasvatustavoitteiden tukeminen (koulutus, tiedon välittäminen). Lisätietoja vanhempaintoimikunnista saa oppilaan omasta koulusta.

PERHEESSÄNI ON HUOLIA

Rahat eivät riitä elämiseen – mistä apua?

Mahdollisuutesi saada **toimeentulotukea** selvitetään sosiaalitoimistossa, josta saat hakulomakkeita. Ensimmäistä käyntiä varten varaa aika sosiaalitoimiston neuvonnasta puh. (013) 6865 245. Lisätietoja saat Liperin kunnan kotisivuilta: www.liperi.fi > palvelut > sosiaali- ja terveyspalvelut > sosiaalihuollon palvelut > sosiaalityö.

Talous- ja velkaneuvonta antaa yksityishenkilöille tietoja ja neuvontaa talouden ja velkojen hoitamiseksi, avustaa taloudenpidon suunnittelussa, selvittää velallisen talouteen liittyvien ongelmien ratkaisumahdollisuudet, avustaa velallista velkajärjestelyyn liittyvän asian hoitamisessa ja ohjaa velallista hakemaan tarvittaessa oikeudellista apua. Talous- ja velkaneuvontaa liperiläisille on saatavissa Joensuun sosiaali- ja terveysviraston velkaneuvontatoimistosta puh. (013) 267 5298 ja 267 5296.

Tarvitsen lomaa, mutta rahat eivät riitä – onko kotilomalle vaihtoehtoa?

Tuettua lomaa voit hakea, jos asut vakituisesti Suomessa. Lomat on suunnattu perheellisille ja yksinäisille henkilöille, jotka eivät taloudellisten tai muiden syiden johdosta ilman tukea voi käyttää maksullisia lomapalveluita ja joiden katsotaan olevan loman tarpeessa. Tarkempia tietoja ja hakulomakkeita on saatavissa yhdistysten kotisivuilla:
Lomayhtymä: www.lomayhtyma.fi/tuetut_lomat
Solaris-lomien tuetut lomat: http://www.solaris-lomat.fi
Lomaliiton lomatoiminta: http://www.lomaliitto.fi
Lisätietoja voit pyytää myös sosiaalitoimistosta, puh. (013) 6865 245.

Yllättävä kriisitilanne perheessä – miten saan apua?

Kriiseihin johtavia tilanteita ovat mitkä tahansa elämänmuutokset, kuten läheisen kuolema tai sairastuminen, väkivallan uhriksi joutuminen, parisuhdeongelmat, työttömyys, erilaiset riippuvuudet, onnettomuus, työuupumus tai työyhteisön ongelmatilanteet.

Perheneuvola tukee lapsia, nuoria ja perheitä sekä etsii ratkaisuja yhdessä perheen kanssa, kun perheellä on lapsen kasvuun, kehitykseen tai käyttäytymiseen liittyvää huolta tai perhe haluaa keskusteluapua muuhun ongelma- tai kriisitilanteeseen. Perheneuvolassa tehdään psykologisia tutkimuksia ja sosiaalisten tilanteiden kartoituksia. Perheneuvolasta saa myös lasten- ja nuorisopsykiatrin palveluja. Palvelut ovat maksuttomia ja lähetettä ei tarvita. Perheneuvolan puh. (013) 6865 527, (013) 6865 528.

Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä:
- Lapsen ja nuoren kehitys- ja kasvatuskysymyksissä.
- Oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.
- Perhe-elämän ja parisuhteen ongelmissa.
- Ihmissuhdevaikeuksissa.
- Lapsen tai nuoren käyttäytymiseen tai päihteiden käyttöön liittyvissä ongelmissa.

Lapsen ja nuoren kasvuun, kehitykseen ja käyttäytymiseen liittyvissä huolenaiheissa ja perheen ongelma- ja kriisitilanteissa apua saa **oman alueen sosiaalityöntekijältä** sosiaalitoimistosta. Sosiaalityöntekijän tehtäviin kuuluu selvittää asiaa ja tarjota tukitoimia myös silloin, kun esille on tullut huolta lapsen tai nuoren kasvu- ja kehitysolosuhteiden terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Sosiaalityöntekijä tarjoaa tukitoimina mm. keskusteluapua, auttaa etsimään ratkaisuja tilanteeseen ja tarvittaessa ohjaa eteenpäin. Sosiaalityöntekijät ja sosiaalitoimiston neuvonta palvelevat arkisin klo 8-16.

Sosiaalityöntekijät puh. (013) 6865 241, 6865 242 ja 6865 243.
Sosiaalitoimiston ajanvaraus/neuvonta puh. (013) 6865 245.

Lastensuojeluilmoituksen sosiaalityöntekijälle voi tehdä kuka tahansa, jolla on huolta lapsesta tai nuoresta ja hänen olosuhteistaan. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen on välittämistä lapsen ja nuoren tilanteesta. Lastensuojeluilmoituksen saatuaan sosiaalityöntekijällä on velvollisuus selvittää lapsen ja nuoren ja hänen perheensä lastensuojelun ja tukitoimien tarve sekä tarjota apua.

Sosiaalipäivystys tarjoaa puhelinneuvontaa ja -ohjausta joka päivä klo 16-24. Sosiaalipäivystykseen otetaan yhteyttä virka-ajan ulkopuolella hätäkeskuksen 112 kautta tai puhelut sosiaalipäivystäjille ohjautuvat muiden viranomaisten kautta. Tarvittaessa sosiaalipäivystäjä lähtee itse paikalle selvittämään tilannetta.

Terveyskeskuksen päivystysvastaanotolta, lastenneuvolasta ja poliklinikan sairaanhoitajalta saa ohjausta ja neuvontaa perheen kriisitilanteessa. Terveyskeskuksessa on useita kriisin hoitoon koulutettuja työntekijöitä. Ota yhteys terveyskeskuksen päivystysvastaanotolle (yhteystiedot sivulla 6), josta sinua ohjataan eteenpäin.

Liperin seurakunnan diakoniatyö auttaa apua tarvitsevia ihmisiä. Ota yhteyttä, puh. 040 522 2291 ja 040 018 8813.

Käytettävissäsi ovat myös joka päivä klo 10-18 auki olevan **Kriisikeskuksen** palvelut. Lisäksi tukihenkilöiden puhelinpäivystys palvelee ma-pe klo 17-21 ja työntekijöiden puhelinpäivystys ma-pe klo 12-14. Voit mennä käymään paikanpäällä os. Kartanotie 3, 80230 Joensuu tai soittaa puh. (013) 316 244. Palvelu on maksutonta.

Mikäli sinä tai läheisesi on joutunut rikoksen tai rikosyrityksen kohteeksi, olet todistajana rikosasioissa, rikoskokemus pyörii mielessäsi tai olet epätietoinen mitä pitäisi tehdä, voit soittaa **Rikosuhripäivystyksen** auttavaan puhelimeen puh. 020 316 116 (ma-ti klo 13-21, ke-pe klo 17-21) tai Joensuun palvelupisteeseen puh. (013) 221 990. Rikosuhripäivystyksestä saat keskusteluapua, neuvoja ja ohjausta. Heidän kauttaan on mahdollisuus saada maksutta tukihenkilö, joka auttaa ja tukee käytännön asioissa esim. poliisilaitoksella käynnissä tai lähestymiskieltoa hakiessa.

Mieli järkkyy, perhe kärsii – mistä tukea ja apua?

Perheneuvola tukee lapsia, nuoria ja perheitä sekä etsii ratkaisuja yhdessä perheen kanssa, kun perheellä on lapsen kasvuun, kehitykseen tai käyttäytymiseen liittyvää huolta tai perhe haluaa keskusteluapua muuhun ongelma- tai kriisitilanteeseen. Ota yhteyttä: puh. (013) 6865 527, (013) 6865 528.

Liperin **mielenterveyspalvelujen** tehtävänä on aikuisväestön akuutti mielenterveys- ja kriisityö sekä pitkäaikaismielenterveyskuntoutujien hoitotyö yhdessä eri yhteistyötahojen kanssa. Varaa aika mielenterveyspalveluihin: Psykiatriset sairaanhoitajat puh. (013) 6865 405, (013) 6865 436. Psykiatrinen sairaanhoitaja, päihdetyö, puh. (013) 6865 363.

Päivystysaikana yhteydenotot arkisin **terveyskeskuksen päivystävään lääkäriin** ja viikonloppuisin yhteydenotot **perusterveydenhuollon päivystykseen**. Yhteystiedot sivulla 6.

Omaiset mielenterveyden tukena ry järjestää Liperin alueella ja Joensuussa erilaista **vertaistukiryhmätoimintaa**. Ryhmissä saa tietoa sairaudesta, uusia ystäviä, tietoa ajankohtaisista asioista, uusia voimavaroja esim. läheisen juuri sairastuttua. Lisätietoja puh. (013) 318 165.

Sosiaalipäivystykseen otetaan yhteyttä hätäkeskuksen 112 kautta tai puhelut sosiaalipäivystäjille ohjautuvat muiden viranomaisten kautta. Sosiaalipäivystys tarjoaa puhelinneuvontaa ja -ohjausta joka päivä klo 16-24. Tarvittaessa sosiaalipäivystäjä lähtee itse paikalle selvittämään tilannetta.

Päihteiden käyttö on ongelmallista joko itselläni tai läheiselläni – mistä saamme apua?

Päihteitä ovat alkoholi, huumeet ja väärinkäytettynä lääkkeet. Päihteiden käyttö koskettaa koko perhettä ja sen seurauksena voi tulla esim. parisuhdeongelmia, perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa, taloudellisia vaikeuksia, työkyvyn heikentymistä, terveydellisiä ongelmia ja lastensuojelun tarvetta. Päihteiden käyttäjälle on saatavissa monenlaista tukea ja ammattiapua.

Liperin kunnan **päihdesairaanhoitajan** tavoitat puhelinnumerosta (013) 6865 363 tai 040 061 4683.

Kunnan **sosiaaliohjaajat ja -työntekijät** tarjoavat tukitoimina mm. keskusteluapua, auttavat etsimään ratkaisuja tilanteeseen ja tarvittaessa ohjaavat eteenpäin. Sosiaalitoimiston ajanvaraus/neuvonta puh. (013) 6865 245 (virka-aikana).

Virka-ajan ulkopuolella ma-pe klo 16-24 ja viikonloppuisin klo 16-24 akuuteissa kriisitilanteissa apua saa soittamalla hätäkeskukseen puh. 112, mistä puhelu ohjataan tarvittaessa **sosiaalipäivystykseen** päivystävälle sosiaalityöntekijälle. Sosiaalipäivystys tarjoaa puhelinneuvontaa ja –ohjausta. Tarvittaessa sosiaalipäivystäjä lähtee itse paikalle selvittämään tilannetta.

Nuoren päihteiden käyttöön liittyvissä huolenaiheissa yhteyttä voit ottaa myös **Joensuun nuorten päihdepysäkkiin**, joka palvelee liperiläisiä alle 25-vuotiaita ja heidän läheisiään. Palvelut ovat maksuttomia eikä lähetettä tai ajanvarausta tarvita. Tavoitteena on ongelmien varhainen toteaminen ja niihin puuttuminen. Päihdepysäkillä tehdään nuoren hoidon tarpeen arviointi ja tarjotaan tukea nuorelle arjessa selviytymiseen ilman päihteitä. Tukea tarjotaan myös nuoren läheisille. Tarvittaessa päihdepysäkiltä ohjataan eteenpäin. Päihdepysäkin puh. (013) 267 5868) ja osoite Joensuun nuorten päihdepysäkki, Siltakatu 12 C 2.krs, 80100 Joensuu.

Päihteiden käyttöön liittyvissä asioissa voit ottaa yhteyttä lisäksi **A-klinikkaan** puh. (012) 267 5734, os. Sepänk. 33, 80100 Joensuu. Palvelut ovat maksuttomia. A-klinikan päivystysvastaanotto ilman ajanvarausta on auki ma-to 8.30-11.00.

Maanantaisin klo 8-11 kokoontuu **Viinijärven ryhmä**, jota vetävät sosiaali-ohjaaja ja päihdesairaanhoitaja. Ryhmään osallistuminen on maksutonta eikä ennakko-ilmoittautumista tarvita. Ryhmässä saat keskusteluapua, aamu-kahvin ja mahdollisuuden biljardin ja pingiksen pelaamiseen sekä tarvittaessa ohjausta, tukea ja neuvontaa sosiaali- ja terveydenhuollon asioissa. Ryhmä kokoontuu os. Rinnekuja 5, 83400 Viinijärvi. Lisätietoja sosiaalitoimistosta puh. (013) 6865 245 tai päihdesairaanhoitajalta puh. (013) 6865 363.

Liperin ev.lut. seurakunnan A-ryhmä kokoontuu joka toinen viikko. Lisätietoja diakonilta puh. 040 018 8813.

Erilaisista vertaistukiryhmistä, kuten **AA-, NA- ja GA-ryhmistä,** saat lisätietoja sanomalehtien ajankohtaista/minne mennä –palstoilta ja AA:n auttavasta puhelimesta puh. (013) 123 121.

Perheessämme on väkivaltaa – minne soitan, mitä teen?

Turvallisuus on ihmisen perusoikeus ja hyvinvoinnin perusta. Jos koet perheessäsi väkivaltaa, älä jää yksin tilanteeseen. Arkisin virka-aikana voit ottaa yhteyttä **sosiaalitoimiston neuvontaan** puh. (013) 6865 245 ja **sosiaalityöntekijään**, joka yhdessä kanssasi selvittelee asiaa ja ohjaa eteenpäin. Sosiaalityöntekijöiden puh. (013) 6865 241, 6865 242 ja 6865 243.

Jos perheväkivaltatilanne on akuutti tai tapahtuu virka-ajan ulkopuolella (esim. yöllä), ota yhteys **yleiseen hätänumeroon** 112 tai **poliisin** yleiseen hätänumeroon 10022. Hätäkeskuksesta puhelu ohjataan tarvittaessa päivystävälle sosiaalityöntekijälle **sosiaalipäivystykseen**, joka on tukena selvittämässä tilannetta. Poliisi tutkii kaikki perheväkivaltatapaukset ja antaa kriisitilanteessa välitöntä tukea perheelle sekä ohjaa tarvittaessa jatkohoitoon terveyskeskukseen.

Joensuussa sijaitseva **turvakoti** tarjoaa apua perheväkivaltatilanteissa kaikkina vuorokaudenaikoina – apua voi hakea väkivallan kohteeksi joutunut, väkivallan tekijä tai väkivaltaa nähnyt. Puh. 050 524 6262.

Parisuhde rakoilee – avioero uhkaa

Pienten lasten vanhempana voit saada apua **lastenneuvolan** henkilökunnalta myös parisuhdeasioissa lasten neuvolakäyntien yhteydessä.

Perheneuvola tukee perheitä myös perhe-elämän ja parisuhteen ongelmissa. Palvelut ovat maksuttomia ja lähetettä ei tarvita. Puh. (013) 6865 527, (013) 6865 528.

Myös oman alueesi **sosiaalityöntekijä** tukee perhe-elämän ja parisuhteen ongelmatilanteissa ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin. Sosiaalitoimiston ajanvaraus/neuvonta puh. (013) 6865 245.

Parisuhdeongelmiin voit saada apua lisäksi **Joensuun perheasiain neuvottelukeskuksesta.** Asiakkaat voivat tulla joko yksin, parina tai perheenä. Perheasiainneuvottelukeskuksen palvelut ovat maksuttomia. Joensuun perheasiainneuvottelukeskus, puh. (013) 2635 450.

Keskusteluapua voit saada myös **terveyskeskuksen psykologilta** tai **seurakunnasta**. Soita terveyskeskuksen ajanvarausvastaanotolle, puh. (013) 686 5499 tai Liperin ev.lut. seurakunnan virastoon (013) 6851 510.

Avioero on edessä – miten menetellä?

Oikeusaputoimistosta saat neuvontaa ja apua avo-/ja avioerotilanteessa: erohakemuksen laatiminen, lapsiin liittyvät sopimukset ja hakemukset, omaisuuden jakoon liittyvät asiat. Oikeusapu on joko maksutonta tai osakorvauksella riippuen taloudellisesta tilanteestasi. Varaa aika Joensuun oikeusaputoimistoon oikeusavustajalle puh. 010 366 0920.

Vanhempien erotessa lasten huolto voi jatkua yhteishuoltajuutena tai vanhemmat voivat sopia, että huoltajuus jää vain toiselle vanhemmalle. Erotilanteissa lasten **elatusapu- ja huoltoasiat** hoidetaan **sosiaalitoimistossa**, kun vanhemmat pystyvät sopimaan asiasta keskenään. Sosiaalityöntekijä neuvottelee vanhempien kanssa yhdessä tai erikseen sopimuskysymyksistä ja vahvistaa huollon järjestämistä koskevan sopimuksen. Ota yhteyttä oman alueesi sosiaalityöntekijään puh. (013) 6865 245.

Jos vanhemmat eivät pysty sopimaan elatusapu- ja huoltoasioista keskenään, asia jää käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Apua lapsellesi avioerotilanteessa saat perheneuvolasta, puh. (013) 6865 527, (013) 6865 52

VAIHTOEHTOJA VAPAA-AJAN VIETTOON

Lapseni haluaa harrastuksia –mitä mahdollisuuksia paikkakunnalla on?

Kulttuuri

Kulttuuripalvelut

- Tapahtumat, retket, matkat.
- Kädentaitopäivät ja - leirit.
- Koulujen ja päiväkotien kulttuurikasvatuksen tukeminen: konsertti- ja teatterivierailut, elokuvatoiminta.
- Nuori Kulttuuri toimintaan osallistuminen: kulttuurisen ilmaisun tukeminen.
- Järjestöjen, harrastajaryhmien sekä yksityisten toiminnan tukeminen: neuvonta, avustukset, tilat.

Lisätietoja voit kysyä vapaa-aikaohjaajilta: Liperissä puh. 040 058 5539, Ylämyllyllä puh. 040 821 8307.

Joensuun seutukirjasto

- Palvelupisteet Outokummussa, Liperissä, Viinijärvellä ja Ylämyllyllä.
- Kirjastoauto.

Puh. (013) 267 6287

Keski-Karjalan musiikkiopisto

- Varhaisiän musiikkikasvatus, perustaso, musiikkiopistotaso, tanssiosasto, bändikoulu, kansanmusiikki.
- Toimipisteet Honkalammen ja Ylämyllyn kouluissa.

Puh. (013) 684 3046

Joensuun seudun Kansalaisopisto

- Taiteen perusopetus: 5-20-vuotiaille lapsille ja nuorille kuvataideopetusta toimialueen eri opetuspisteissä. Taiteen perusopetuksella on Joensuun koulutuslautakunnan hyväksymä opetussuunnitelma.
- Teatterikerhotoiminta.
- Muu opetus lapsille ja nuorille.

Puh. (013) 267 5929

Kulttuurijärjestöt ja –toimijat Liperissä

- Eiku ry (lasten kulttuuritoimintaa).
- Käsityöyhdistys Lippi (kädentaitokerhot, leirit, koulutuspäivät, tapahtumat).
- Liperi-Seura (kotiseutuopetus, mm. lasten museopäivät, koululaisten leipäpäivät).
- Siikasalmen yhteisö (taideleiritoimintaa: kuvataide, musiikki).
- Ukri (sanataideopetus).
- Liperin Leipäpäivä ry (kotiseututyö, mm koululaisten leipäpäivä).
- Kesäteatterit (Ristin kesäteatteri, Roukalahden kesäteatteri).
- Liperin teatteri (nuorten osallistuminen harrastajateatteritoimintaan).

Kulttuuritoimijoiden yhteystiedot löydät Liperin kunnan kotivisuilta www.liperi.fi > Palvelut > Vapaa-ajan toiminnot > liperiläiset kulttuuriyhdistykset.
Lisätietoja voit kysyä vapaa-aikaohjaajilta: Liperissä puh. 040 058 5539, Ylämyllyllä puh. 040 821 8307.

Liikunta

Liikuntapalvelut

- Sisä- ja ulkoliikuntapaikat.
- Koululaisten liikuntapäivät.
- Tapahtumat, kilpailut, kurssit.
- Järjestöjen ja harrastajaryhmien tukeminen: neuvonta, avustukset, tilat.
- Yhteistyö muun muassa kylien kanssa (lähiliikuntapaikat).

Lisätietoja voit kysyä vapaa-aikasihteeriltä, puh. 040 067 8799

Urheilu- ja liikuntaseurat Liperissä

- Liperin Hiihtoseura (murtomaahiihto).
- Liperin Kennelkerho (agility, muu koiraurheilu).
- Liperin Kiekko (jääkiekko).
- Liperin Naisvoimistelijat ja Viinijärven naisvoimistelijat (voimistelu, liikunta).
- Liperin Moottorikerho (mopot ja moottoripyörät).
- Liperin Ratsastajat (koulu- ja esteratsastus).
- Liperin Taimi (jousiammunta, lentopallo, yleisurheilu, paini, suunnistus, kuntourheilu).
- Liperin urheilukalastajat (kalastus).
- Liperi Volley (lentopallo).
- Ylämyllyn Tennis (tennis).
- Ylämyllyn Yllätys (jalkapallo).
- Metsästysseurat (erätaidot).

Urheilu- ja liikuntajärjestöjen yhteystiedot löydät Liperin kunnan kotivisuilta www.liperi.fi > Palvelut > Vapaa-ajan toiminnot > Urheilu- ja liikuntajärjestöt. Lisätietoja urheilu- ja liikuntajärjestöistä voit kysyä myös vapaa-aikasihteeriltä, puh. 040 067 8799.

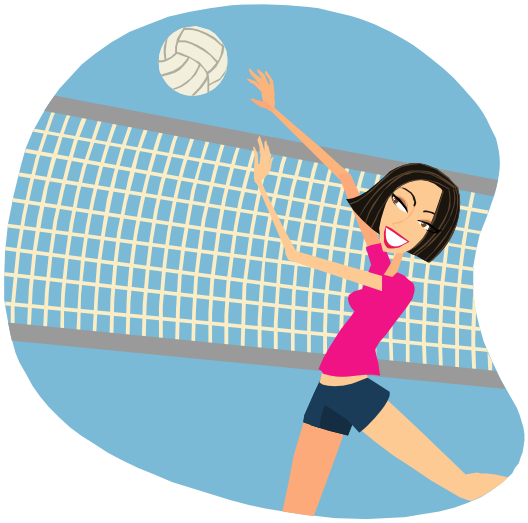

Muu vapaa-ajan toiminta

Nuorisotyö

Pienryhmätoiminnot:
- Nuorisotalotoimikunnat.
- Kerhotoiminta.
- Nuorisoteatteritoiminta.
- Avartti.
- Nuorisovaltuusto.

Avoin tilatoiminta:
- Nuorisotalot (Liperi, Ylämylly, Viinijärvi),
- 4-6 lk. iltapäivätoiminta Ylämyllyn nuorisotalolla.
- Nuorisotiedotus.
- Tapahtumat, esim. discot, rocktapahtumat, messut.
- Syys- ja talvilomien ohjelma.
- Yökahvilatoiminta Ylämyllyn nuorisotalolla.
- Nuorison tiedostuskanavana www.ponunet.fi > Liperin sivut.

Leiri- ja retkitoiminta:
- Retket, leirit ja päiväleirit, Avarttiin liittyvä seikkailutoiminta.

Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö:
- 7-luokkien tapaamiset syksyisin: kerrotaan vapaa-aikatoimen palveluista.
- Osallistuminen ja yhteistyö koulun tapahtumissa.
- Nuorisotyöntekijöiden osallistuminen oppilashuoltotyöryhmän toimintaan ja koulun vanhempainiltoihin.
- Ehkäisevä päihdetyö.
- Talvisin tehtävät lasketteluretket.

Lisätietoja voit kysyä vapaa-aikaohjaajilta: Liperissä puh. 040 058 5539, Ylämyllyllä puh. 040 821 8307.

Muut Järjestöt ja yhteisöt Liperissä

- 4H (kerhotoiminta, leirit, nuorten työllistämishankkeet).
- Honkalammen Nuorisoseura (kansantanssi, leiritoiminta, konsertit ja tapahtumat).
- Liperin Vesaiset (tapahtumat).
- MLL (ohjattu leikkikenttä toiminta, tukioppilastoiminta, koululaisten iltapäivähoito).
- Myllyprojektiyhdistys (elämyspedagoginen toiminta, nuorten ohjaajien koulutus, tapahtumat).
- Partiotoiminta (Liperin Kokkoveikot, Ylämyllyn Samoojat, Siikasalmen Polunkävijät).
- SPR (koulutukset, leirit).
- Liperin Pohjola-Norden (pohjoismaisen toiminnan ylläpito).
- Liperin Luonnonystävät (luontotoiminta).
- Kylätoimikunnat (kylätapahtumat, kokoperheen retkikohteet esim. laavu- ja kotapaikat, lintutornit, lammaspuisto).

Järjestöjen ja yhteisöjen yhteystiedot löydät Liperin kunnan kotivisuilta www.liperi.fi > Palvelut > Vapaa-ajan toiminnot > nuorisoyhdistykset ja toimintaryhmät.
Lisätietoja voit kysyä vapaa-aikaohjaajilta: Liperissä puh. 040 058 5539, Ylämyllyllä puh. 040 821 8307.

Liperin seurakunnan varhaisnuoriso- ja nuorisotyö järjestää monipuolista toimintaa lapsille ja nuorille. Lisätietoja puh. 040 018 8812 tai 040 018 8812.

- Pyhäkoulu.
- Leirit, retket.
- Kerhotoiminta.
- Isoiskoulutus.
- Musiikkitoiminta/kuorot.
- Nuorten illat.
- Rippikoulu.

Liperin perhepalveluopas on syntynyt Liperiläisen ja outokumpulaisen lapsen ja nuoren hyvinvoinnin polun oheistuotoksena. Oppaan kokoamisessa on hyödynnetty Kiteen perhepalveluoppaan mallia sekä Liperiläisen ja outokumpulaisen lapsen ja nuoren hyvinvoinnin polkua. Oppaan kokoamisesta vastaavaan työryhmään kuuluivat:

Liisa Pietarinen, opinto-ohjaaja, Liperi
Taru Rautiainen, kiertävä erityislastentarhanopettaja, Liperi
Salla Jokinen, rehtori, Outokumpu
Jyrki Leminen, kiertävä erityislastentarhanopettaja, Outokumpu
Anne Pyykkönen, hankekoordinaattori, P-K:n kansanterveyden keskus
Helena Hanhinen, terveyssuunnittelija, P-K:n kansanterveyden keskus

Lisäksi opasta kommentoivat eri palveluista vastaavat toimijat.

Perhepalveluoppaan sekä Lapsen ja nuoren hyvinvoinnin polun taustalla ovat sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamat Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskuksen hankkeet:
Kouluikäisen hyvinvoinnin polku terveyden edistäjänä (2007-2009), hankekoordinaattori Anne Pyykkönen (Seija Karukannas 17.9.2007 saakka)
Terveyden edistämisen ja ehkäisevän työn tehostaminen Joensuun seudulla (Joste) (2007-2008), terveyssuunnittelija Helena Hanhinen.